

MAGDALENA JÓŹWIK

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Teologiczny

Sprawozdanie z konferencji: „Stary czy nowy Kościół? Próba oceny po 50 latach *Lumen gentium* i *Gaudium et spes* w świetle kolejnych wypowiedzi Magisterium Kościoła, teologii, duszpasterstwa”

(Katowice, 13–14 listopada 2014)

W dniach 13–14 listopada 2014 r. na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Stary czy nowy Kościół? Próba oceny po 50 latach *Lumen gentium* i *Gaudium et spes* w świetle kolejnych wypowiedzi Magisterium Kościoła, teologii, duszpasterstwa”, której organizatorem była Katedra Teologii Dogmatycznej i Duchowości na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego.

Do udziału w konferencji zaproszeni zostali pracownicy naukowcy, studenci WTL UŚ oraz duszpasterze i wierni świeccy zaangażowani w dzieło nowej ewangelizacji. Wśród prelegentów nie zabrakło pracowników Katedry Teologii Dogmatycznej i Duchowości WTL UŚ, Instytutu Teologicznego im. św. Jana Kantego w Bielsku Białej, Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, a także Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Konferencję otworzył dziekan WTL UŚ w Katowicach ks. dr hab. Antoni Bartoszek, który poprosił o wygłoszenie słowa wstępnego ks. abp. Wiktora Skworca, Metropolity Katowickiego, Wielkiego Kanclerza WTL UŚ. Ks. Arcybiskup, witając uczestników, zwrócił uwagę, że właściwie wszyscy są tzw. dziećmi soboru, gdyż przemiany dokonane wówczas poskutkowały szeregiem widocznych zmian duszpasterskich – dziś dla wielu już oczywistych. W kontekście trwającego II Synodu Archidiecezji Katowickiej wyjaśnił znaczenie synodów diecezjalnych jako narzędzi do wprowadzenia w życie zaleceń soborowych (I Synod Diecezji Katowicki, Metropolitalny Synod w Krakowie). Podsumowując, zauważył, że proces recepcji *Vaticanicum Secundum* ciągle trwa, zwłaszcza w wymiarze komunikacyjnym, wspólnotowym Kościoła, w czym powinien pomóc również II Synod Archidiecezji Katowickiej.

W przedpołudniowej części pierwszego dnia konferencji, zatytułowanej *Historia i rzeczywistość Soboru*, swoje referaty wygłosili ks. dr Przemysław Sawa, ks. prof. dr hab. Jan Słomka, ks. dr hab. Jacek Kempa. Pierwszy z prelegentów w swym wystąpieniu zmierzył się z pytaniem, jaki był Kościół i świat w czasie powstania konstytucji *Lumen gentium* i *Gaudium et spes*. Odpowiadając na zaznaczony problem, zwrócił uwagę, że analizując ówczesny kontekst, można zauważyć, jak wiele współczesnych problemów jest podobnych do tych z minionych lat i dlatego *Lumen gentium* i *Gaudium et spes* są programem także na dziś. Natomiast ks. prof. J. Słomka przedstawił zagadnienie duchowości miesko-obywatelskiej pierwszych wieków chrześcijaństwa, zauważając, że dopiero

w *Gaudium et spes* pojawia się podobny sposób myślenia o kształtowaniu relacji pomiędzy chrześcijaństwem i światem, czyli po około osiemnastu wiekach. Z kolei ks. Jacek Kempa podjął problem interpretacji tekstów soborowych, gdyż – jak pokazały posoborowe debaty – nie jest ona dla wszystkich taka sama. W swym wystąpieniu przywołał przykład poglądów Benedykta XVI i kard. Karla Lehmana, ukazując przez to dwa różne stanowiska interpretacyjne.

Po wystąpieniu ostatniego prelegenta I części rozpoczęła się kilkuminutowa dyskusja, podczas której ks. P. Sawa i ks. J. Kempa zostali poproszeni o krótkie dopowiedzenia wyjaśniające tytuły referatów. Następnie moderator sesji, ks. prof. dr hab. Jerzy Szymik zapytał wygłaszających o relację pomiędzy Kościołem a światem w kontekście różnego rodzaju problemów i wypowiedzi ze strony Kościoła. Ponadto zapytał ks. J. Kempę, czy mówienie o Soborze Watykańskim II jako o procesie nie jest jakąś formą usprawiedliwiania się przed podjęciem zdecydowanych działań. W kilku słowach prelegenci zmierzli się z przedstawionymi problemami.

W drugiej części konferencji, zatytułowanej *Przesłanie Soboru otwarciem Kościoła*, swój referat zaprezentował ks. dr Robert Samsel, w którym podjął tematykę ekumenizmu w nauczaniu i posłudze pasterskiej Jana Pawła II, zwracając przy tym szczególną uwagę na zależność pomiędzy działaniami na rzecz ekumenizmu a przyjęciem wizji Kościoła zaproponowanej przez Sobór Watykański II. Następnie ks. dr Wojciech Mleczo CR przedstawił referat dotyczący tematyki małżeństwa i rodziny w dokumentach Vaticanum Secundum oraz synodu biskupów w październiku 2014. W swojej wypowiedzi wymienił główne tezy przedstawione w *Gaudium et spes* nt. małżeństwa i rodziny, zadał pytanie o to, czym jest godność małżeństwa i rodziny oraz omówił dokumenty i dyskusje zainspirowane przez synod biskupów o rodzinie. Jako ostatnia referat przedstawiła dr Anna Maliszewska, podejmując w nim temat teologiczno-feministycznej odnowy Kościoła. W wystąpieniu zaznaczyła postulaty teologii feministycznej oraz stosunek feministek do wspólnoty Kościoła, podkreśliła przy tym zależność pomiędzy wizją Boga a wizją Kościoła, która według reprezentantek teologii feministycznej silnie na siebie oddziałuje.

W dyskusji prowadzonej przez moderatora ks. dr. P. Sawę ks. dr W. Mleczo został zapytany o sposób komunikowania współczesnemu człowiekowi, czym są małżeństwo i rodzina i jaką mają wartość. Prelegent podkreślił konieczność stosowania pozytywnego języka oraz wskazał na silną potrzebę pokazywania pozytywnych przykładów. Natomiast dr A. Maliszewska została poproszona o wyjaśnienie, dlaczego, choć w większości języków termin „Kościół” (*Ecclesia*) jest w rodzaju żeńskim, feministki konsekwentnie go unikają. W odpowiedzi dr Maliszewska wskazała, że pomijanie terminu „Kościół” wynika przede wszystkim z silnego kojarzenia go z klerem.

Ostatnia część pierwszego dnia konferencji, zatytułowana *Sobór i jego recepcja – sekcja doktorantów*, została poświęcona referatom przygotowanym przez studentów studiów trzeciego stopnia. Jako pierwszy tematem *Antropologiczno-personalistycznej wizji Kościoła w wybranych dokumentach Magisterium Kościoła po Soborze Watykańskim II* zajął się mgr Maciej Rogalski. Następnie mgr Zofia Kaczmarek przygotowała wystąpienie dotyczące wizji Objawienia w konstytucji *Dei Filius* Soboru Watykańskiego I i *Dei Verbum* Soboru Watykańskiego II. Kolejny referat, pt. *Wybrane aspekty miłości w nauczaniu II Soboru Watykańskiego i emerytowanego papieża Benedykta XVI*, zaprezentowała mgr Anna Gładkowska. Jako ostatnia zagadnienie relacji pomiędzy Kościołem i światem na przykładzie działalności Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Archidiecezji Katowickiej omówiła mgr lic. kan. Monika Owsianka.

Drugi dzień konferencji, zatytułowany *Współczesność w świetle Soboru*, został szczególnie poświęcony tematowi nowej ewangelizacji. Pierwszy z prelegentów, ks. abp

prof. Rino Fisichella, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, wygłosił referat pt. *Nowa Ewangelizacja wczoraj i dziś: od dokumentów Soboru Watykańskiego II do „Evangelii gaudium” Papieża Franciszka*. Abp Fisichella rozpoczął swoje wystąpienie od ukazania, że określenie „nowa” biblijnie bardzo często związane jest z głoszeniem Ewangelii i przyjściem Chrystusa. Następnie przedstawił, jak w nauczaniu Soboru Watykańskiego II oraz papieży: Pawła VI, Jana Pawła II, Benedykta XVI temat nowej ewangelizacji był podejmowany w wielu ważniejszych dokumentach. Odwołując się do nauczania papieża Franciszka w *Lumen fidei* oraz *Evangelii gaudium*, podkreślił, że praktycznym wymiarem podjęcia nowej ewangelizacji jest przyjęcie przez Kościół (zwłaszcza w lokalnych wspólnotach) postawy wyjścia w drogę, na wzór Pierwszego Ewangelizatora, Jezusa Chrystusa. W dyskusji po wygłoszonym referacie ks. abp Damian Zimoń zapytał prelegenta, jak realizować ideę nawrócenia duszpasterskiego wobec tych, którzy przeżywają różnego rodzaju kryzysy lub doświadczają uciążliwych warunków zewnętrznych? Abp Fisichella odpowiedział, że Kościół nie ma gotowych rozwiązań, ale w jego postawie nigdy nie powinno zabraknąć postawy solidarności, głoszenia i wprowadzania etyki we wszystkie sfery życia ludzkiego oraz podejmowania konkretnych czynów pomocy. Kolejne pytanie zadał ks. dr Grzegorz Wita, wikariusz biskupi ds. misji w Archidiecezji Katowickiej, zapytał prelegenta o relację i współpracę pomiędzy Papieską Radą ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji a Kongregacją ds. Ewangelizacji, w czym działają razem, a w czym osobno? Abp Fisichella odpowiedział, że wspólne dla obu jednostek jest głoszenie wszystkim ludziom Jezusa Chrystusa, który przychodzi, by zbawić człowieka, i w związku z tym działalność dykasterii jest dość ścisła. Specyfiką Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji jest poszukiwanie nowych sposobów głoszenia Ewangelii w szybko zmieniającym się świecie.

Drugi referat wygłosił ks. bp Grzegorz Ryś, przewodniczący Zespołu ds. Nowej Ewangelizacji przy Konferencji Episkopatu Polski. W swoim wystąpieniu, zatytułowanym *Nowa ewangelizacja wyzwaniem dla Kościoła w Polsce*, wymienił cztery płaszczyzny spojrzenia na działania duszpasterskie. Po pierwsze, zwrócił uwagę na głoszenie kerygmatu, które powinno stawać się wydarzeniem, momentem spotkania z Chrystusem zarówno dla głoszących, jak i słuchających. Następnie podkreślił konieczność personalistycznego podejścia w ewangelizacji, polegającego na spotkaniu pomiędzy osobami, dialogu i tworzeniu więzi. Kontynuując, omówił zagadnienie „nawrócenia pastoralnego”, które powinno wyrażać się poprzez zmianę orientacji duszpasterskiej w kierunku misji pastoralnej, zwłaszcza ku tym, którzy z różnych powodów oddalili się od wspólnoty. Ostatecznie zwrócił również uwagę na sposób przeprowadzenia ewangelizacji, w którym koniecznym wydaje się przypominanie ewangelizującym o działaniu w jedności pomiędzy duchownymi a świeckim oraz wspólnotami, ruchami zaangażowanymi w dzieło nowej ewangelizacji. W odpowiedzi na pytania uczestników bp Ryś opowiedział o działalności Zespołu ds. Nowej Ewangelizacji w Konferencji Episkopatu Polski.

Na zakończenie konferencji ks. dr P. Sawa, podsumowując, zwrócił uwagę, że wysłuchane referaty jasno wskazują na ciągłą aktualność konstytucji soborowych *Lumen gentium* i *Gaudium et spes*. Zaproponował postawienie sobie pytań w ramach refleksji pokonferencyjnej: na ile jesteśmy jak *Lumen gentium*? i czy działamy według postulatów *Gaudium et spes*? Na tym konferencja została zakończona.